

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની નામદાર ઉચ્ચ અદાલત

આર/પ્રથમ અપીલ નં. ૧૧૫૩/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.વાય. કોગજે સહી/—

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. એલ. ઓડેદરા સહી/—

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન

વિરુદ્ધ

અમદાવાદ ડિસ્ટ્રિક્ટ કો. ઓપ. મિલ્ક પ્રોડ્યુસર્સ યુનિયન લિમિટેડ અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા (ઓ) નં. ૧ વતી સીનિયર એડવોકેટ શ્રી પ્રશાંત જી. દેસાઈ સાથે
સુશ્રી જીર્ગા ડી. ઝવેરી(૩૪૭૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે એડવોકેટ નોટિસ બજાવવામાં આવી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ વતી સુશ્રી પૂજા ચૌધરી, એજુપી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી સીનિયર એડવોકેટ શ્રી બી. એસ. પટેલ સાથે શ્રી
ચિરાગ બી. પટેલ(૩૬૭૯)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.વાય. કોગજે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. એલ. ઓડેદરા

તારીખ: ૦૯/૧૨/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.વાય. કોગજે)

૧. આ પ્રથમ અપીલ સિવિલ સુટ નં. ૩૬૩૧/૧૯૮૦ માં અમદાવાદની સિટી સિવિલ કોર્ટ, કોર્ટ નં. ૯ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૩૧-૦૩-૨૦૦૭ ના પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમનામા સામે દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમનામા દ્વારા, પ્રતિવાદી-વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવો મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે અને તે અનુસાર, હુકમનામામાં એવું વંચાય છે કે પ્રતિવાદી-વાદી એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી પાસેથી રૂ. ૪૯,૯૬,૩૮૦.૫૬/- (અંકિત રૂપિયા ઓગણપચાસ લાખ છત્રી હજાર ત્રણસો એંસી અને છપ્પન પૈસા પૂરા) ની રકમ દાવો દાખલ કર્યાની તારીખથી વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૬% ના દરે વ્યાજ સાથે વસૂલ કરવા માટે હકદાર છે.

૩. અપીલ પર આગળ વધતા પહેલાં, વર્તમાન અપીલ કેવી રીતે આગળ વધી છે તેનો ઘટનાક્રમ વર્ણવવો યોગ્ય રહેશે. અપીલમાં, ગુજરાત પ્રોપિન્ટિસયલ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯ (જેને હવે ટૂંકમાં "જીપીએમસી એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૪૮૭ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ, દાવો

દાખલ કરતા પહેલાં નોટિસ બજવવાની ફરજિયાત આવશ્યકતાની નોંધ લઈને તારીખ ૦૮-૦૪-૨૦૦૮ ના હુકમથી નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. તે દરમિયાન, પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમના અમલ પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ તારીખ ૧૧-૦૨-૨૦૦૮ ના હુકમથી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૨૭-૦૭-૨૦૦૮ ના રોજ, આ જ પ્રથમ અપીલમાં સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૩૦૧૭/૨૦૦૮ માં પેરા-૬(બી) ના સંદર્ભમાં વચગાળાના સ્ટેને બહાલ રાખતી વખતે હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ટ્રાયલ કોર્ટમાં માત્ર રૂપિયા પચાસ લાખની રકમ જમા કરાવવાની શરત લાદવામાં આવી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટના સંતોષ મુજબ જામીનગીરી રજૂ કરવા પર આ રકમ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

૪. આ બાબત સમયાંતરે આગળ વધી હતી, જ્યારે આખરે તારીખ ૦૭-૦૪-૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદા દ્વારા, આ અદાલતે (કોરમ: એમ.આર. શાહ અને આર. પી. ઢોલરિયા, જે.જે.) દાવો મંજૂર કરવામાં ભૂલ થઈ હોવાનું ઠરાવીને અપીલ આખરે મંજૂર કરી હતી. ઉપરોક્ત મૌખિક ચુકાદાને મૂળ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પરચુરણ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૩૪૬૮/૨૦૧૪ દ્વારા પુનઃવિલોકન (રિવ્યુ) ને આધીન કરવામાં આવ્યો હતો. પરચુરણ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૪૨૨/૨૦૧૪ એપેલન્ટ-કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી. પરચુરણ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૦૧૪ ની ૩૪૬૮ તારીખ ૦૭-

૦૪-૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદાને પરત ખેંચવા અને પ્રથમ અપીલને મૂળ ફાઇલ પર પુનઃસ્થાપિત કરવા અને પ્રતિવાદી-વાદીને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અપીલનો નિર્ણય કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે પરચુરણ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૪૨૨/૨૦૧૪ સિવિલ એપિલકેશનમાં આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા વચગાળાના હુકમ અનુસંધાને જમા કરાવવામાં આવેલી માત્ર રૂપિયા પચાસ લાખની રકમ પરત કરવાનો નિર્દેશ મેળવવા માટે તારીખ ૦૭-૦૪-૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદામાં સ્પષ્ટતા માંગવા માટે દાખલ કરવામાં આવી હતી. પરચુરણ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૪૨૨/૨૦૧૪ અને પરચુરણ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૩૪૬૮/૨૦૧૪ ને એક જ તારીખે સાંભળવામાં આવી હતી અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં રિફંડ માટેની પરચુરણ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૪૨૨/૨૦૧૪ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો ન હતો અને પરચુરણ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૩૪૬૮/૨૦૧૪ મંજૂર કરવામાં આવી હતી, જેનાથી આ પ્રથમ અપીલમાં તારીખ ૦૭-૦૪-૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદાને પરત ખેંચીને પ્રથમ અપીલને આ અદાલતની ફાઇલ પર પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.

૫. પ્રતિવાદી-વાદી દૂધના ઉત્પાદન અને પુરવઠાના વ્યવસાયમાં રોકાયેલી એક રજિસ્ટર્ડ સહકારી મંડળી હોવાથી, જ્યારે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી જીપીએમસી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ સ્થપાયેલી એક કોર્પોરેટ સંસ્થા છે. એપેલન્ટ-

પ્રતિવાદીના કાર્યોમાંનું એક કાર્ય અમદાવાદ શહેરમાં દૂધના વિતરણ માટે ડેરી ચલાવવાનું હતું અને તેમ કરતી વખતે, વિવિધ સપ્લાયર્સ પાસેથી મોટી માત્રામાં દૂધ મેળવવામાં આવતું હતું, જેમાંથી એક પ્રતિવાદી-વાદી હતા. પ્રતિવાદી-વાદીએ રૂ. ૪૯,૯૬,૩૮૦.૫૬/- (અંકિત રૂપિયા ઓગણપચાસ લાખ છત્રુ હજાર ત્રણસો એંસી અને છપ્પન પૈસા પૂરા) ની રકમનો દાવો કરતો દાવો દાખલ કર્યો હતો, જે ચાર ભાગમાં વહેંચાયેલો છે.

ક્રમ નં.	રકમ (રૂ.)	વિગત
૧.	૧૧,૫૩,૯૭૦.૫૮	પ્રોસેસિંગ ચાર્જિસ/પાશ્ચરાઈઝેશન ખર્ચના રિફંડ માટે
૨.	૨૪,૩૧,૧૭૧.૮૯	ઈશ્વરભાઈ એવોર્ડના આધારે ગણતરી કર્યા મુજબ ગાયના દૂધના અંતિમ સુધારેલા ભાવના આધારે તફાવત
૩.	૯,૨૭,૭૧૭.૦૧	કિંમતમાંથી કરાયેલા કાપનું રિફંડ
૪.	૪,૮૩,૫૨૧.૦૮	વાદી દ્વારા પ્રતિવાદી માટે કરાયેલા ટ્રાન્સપોર્ટ ચાર્જની રકમ
કુલ	૪૯,૯૬,૩૮૦.૫૬	(અંકિત રૂપિયા ઓગણપચાસ લાખ છત્રુ હજાર ત્રણસો એંસી અને છપ્પન પૈસા પૂરા)

૬. આ રકમ પર વાર્ષિક ૧૩% ના દરે વ્યાજનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો જે કુલ

દાવાની રકમ રૂ. ૬૨,૬૮,૧૭૮.૭૨/- થતી હતી. ઉપરોક્ત દાવાની રકમ સાથે, પ્રતિવાદી-વાદી માટે આઈટમ નં. ૧ ના દાવા માટેનું કારણ વર્ષના અંતે ૩૧.૩.૭૮, ૩૧.૩.૭૯ ના રોજ અને મે ૧૯૭૯ માં જ્યારે પાશ્ચરાઈઝ દૂધનો છેલ્લો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવ્યો ત્યારે ઉદ્ભવ્યું હતું. આઈટમ નં. ૨ માટે, તે વહેલામાં વહેલી તકે ૧૪.૫.૧૯૭૮ ના રોજ, ઈશ્વરભાઈ એવોર્ડની તારીખે અને તે પછી દર મહિને ઉદ્ભવ્યું હતું કારણ કે ગાયના દૂધનો કોઈ અંતિમ ભાવ નક્કી કરવામાં આવ્યો ન હતો, આઈટમ નં. ૩ માટે, તે વર્ષના અંતે તારીખ ૩૧.૩.૭૮, ૩૧.૩.૭૯ ના રોજ અને ડિસેમ્બર ૧૯૭૯ ના અંતમાં ઉદ્ભવ્યું હતું, જ્યારે છેલ્લો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં, ઓગસ્ટ ૧૯૭૭ થી માર્ચ ૧૯૭૮ સુધીના મહિનાઓ માટે, એવા વચન પર કાપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે ચાલુ વર્ષનો ક્વોટા એટલે કે ૧૯૭૭-૭૮ માટેનો ક્વોટા નક્કી થવા પર રકમ પરત કરવામાં આવશે. આ બાબત વાદીના તારીખ ૯.૧૨.૭૯ ના પત્રમાં દર્શાવવામાં આવી છે. આ ક્વોટા તારીખ ૭.૫.૧૯૭૯ ની મીટિંગ સુધી નક્કી કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તે મીટિંગમાં પણ ક્વોટા અગાઉના અને પછીના વર્ષોના ક્વોટાની સરેરાશ તરીકે મનસ્વી રીતે ધારી લેવામાં આવ્યો હતો. તેથી દાવાનું કારણ તારીખ ૭.૫.૧૯૭૯ ના રોજ ઉદ્ભવ્યું હતું. આઈટમ નં. ૪ માટે, તે વર્ષના અંતે ૩૧.૩.૭૮, ૩૧.૩.૭૯ ના રોજ અને મે ૧૯૭૯ ના અંતમાં ઉદ્ભવ્યું હતું, જ્યારે ટેન્કર દ્વારા દૂધનો છેલ્લો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો.

૭. જે સમયગાળા દરમિયાન દૂધ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું અને વિવાદ ઊભો થયો હતો તે ૧-૦૪-૧૯૭૭ થી ૨૮-૧૨-૧૯૭૮ સુધીનો છે, જેને રૂ. ૧૧,૫૩,૯૭૦.૫૨/- નો પ્રથમ દાવો રચવા માટે વધુ પાંચ ભાગોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો, જે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી દ્વારા પ્રોસેસિંગ ચાર્જિસ/પાશ્વરાઈઝેશન ખર્ચ પેટે એવા આધારે કાપવામાં આવેલી રકમ હતી કે પ્રતિવાદી-વાદીએ પાશ્વરાઈઝ દૂધ પૂરું પાડ્યું ન હતું, પરંતુ દૂધનો પુરવઠો પાશ્વરાઈઝ દૂધ હોય તેવા આધારે દાવો કર્યો છે. તેથી એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી દ્વારા પ્રોસેસિંગ ચાર્જિસ ભોગવવા પડ્યા હોવાથી કાપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. રૂ. ૨૪,૩૧,૧૭૧/- નું બીજું હેડ ગાયના દૂધના પુરવઠા માટેના દરના તફાવતમાંથી ઉદ્ભવતો દાવો હતો અને તે લવાદ (આર્બિટ્રેટર) ના એવોર્ડ હેઠળ વિકસાવવામાં આવેલા ફોર્મ્યુલા પર આધારિત હતો. ગાયના દૂધના પુરવઠા પેટે આ રકમનો દાવો તારીખ ૦૭-૦૨-૧૯૭૭ ના રોજ કામદાર એવોર્ડની મંજૂરી સાથે તારીખ ૦૭-૦૫-૧૯૭૮ ના ઠરાવ નં. ૧૮૧ ના આધારે છે.

૮. પ્રતિવાદી-વાદીનો એવો કેસ છે કે ગાયના દૂધનો જે દર નક્કી કરવામાં આવ્યો છે તે ભેંસના દૂધની મૂળભૂત કિંમત પર આધારિત છે અને ગાયના દૂધનો દર મેળવવા માટે ભેંસના દૂધના દર પર ટુ એક્સિસ (૨એક્સ) ફોર્મ્યુલા લાગુ કરવામાં આવ્યો છે.

૮.૧ ત્રીજો દાવો રૂ. ૯,૨૭,૭૧૭/- નો છે જે પુરવઠાના સમયે પ્રતિવાદી-વાદીને ચૂકવવામાં આવેલી કામચલાઉ કિંમત સામે ઈશ્વરભાઈ એવોર્ડ મુજબ તફાવતનો દાવો છે, જે પાછળથી આખરી કરવાનો હતો અને છેલ્લું હેડ પરિવહન પેટે હતું કારણ કે પ્રતિવાદી-વાદીએ ઉપરોક્ત સમયગાળા માટે દૂધ પૂરું પાડવા માટે ટેન્કર ભાડે રાખવું પડ્યું હતું અને તે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી હતા, જેમણે પરિવહનનો ખર્ચ ભોગવવાનો હતો.

૮.૨ પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, દાવાને તે હદ સુધી મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને રૂ. ૪૯,૯૬,૩૮૦.૫૬/- (અંકિત રૂપિયા ઓગણપચાસ લાખ છન્ન હજાર ત્રણસો એંસી અને છપ્પન પૈસા પૂરા) ની રકમની હદ સુધી હુકમનામું કરવામાં આવ્યું હતું.

૯. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે વ્યાપક કારણો સાથે તારીખ ૦૭-૦૪-૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદા દ્વારા અપીલ પહેલાથી જ મંજૂર કરવામાં આવી છે અને માત્ર પ્રતિવાદી-વાદીને સાંભળવામાં ન આવ્યા હોવાને કારણે જ રિવ્યુ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવામાં આવી હતી. તેથી, ઉપરોક્ત મૌખિક ચુકાદામાં સોંપવામાં આવેલા કારણો લાગુ પડવાનું ચાલુ રહેવું

જોઈએ. તેથી તેમણે ઉપરોક્ત મૌખિક ચુકાદાના પેરા-૧૦ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે.

૧૦. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે મૌખિક ચુકાદાના પેરા-૧૦ મુજબ, અદાલતે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીની એ દલીલ સ્વીકારી હતી કે પ્રતિવાદી-વાદીની એ સાબિત કરવાની જવાબદારી (બર્ડન ઓફ પ્રૂફ) હતી કે તેમણે પાશ્વરાઈઝ્ડ દૂધ પૂરું પાડ્યું હતું અને તેમની જવાબદારી મુક્ત કર્યા પછી, જવાબદારી એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી પર શિફ્ટ થશે.

૧૧. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે દાવો મુખ્યત્વે એવા આધારે મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો કે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી સાક્ષીના પાંજરામાં આવ્યા ન હતા અને એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીના દાવાને ખોટો સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે દાવાના સમર્થનમાં, કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા નથી, જે દાવો જે હેડ હેઠળ કરવામાં આવ્યો છે તે દરેક હેડને સમર્થન આપશે. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીએ ત્યાં સુધી દલીલ કરી છે કે પ્રતિવાદી-વાદીએ ક્યારેય પાશ્વરાઈઝ્ડ દૂધ પૂરું પાડ્યું ન હતું, જે તેમને દાવાની રકમનો દાવો કરવા માટે હકદાર બનાવે.

૧૨. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે જોરદાર દલીલ કરી છે કે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ હેઠળ વૈધાનિક નોટિસ (સ્ટેચ્યુટરી નોટિસ) ની ગેરહાજરીમાં, જે ફરજિયાત જોગવાઈ છે, દાવો મંજૂર થવો જોઈતો ન હતો. વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે એવી પણ દલીલ કરી છે કે દાવાનો દાવો સમય મર્યાદા (લિમિટેશન) થી બાધિત છે અને કલમ ૪૮૭ ની કલમ-બી નો સંદર્ભ આવ્યો છે, જે છ મહિનાનો સમયગાળો નિર્દિષ્ટ કરે છે, જેની અંદર દાવો દાખલ કરવાનો હોય છે. વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટના જણાવ્યા અનુસાર દાવો દાખલ કરવાનું કારણ ડિસેમ્બર, ૧૯૭૯ માં ઉદ્ભવ્યું હતું અને સ્વીકાર્યપણે દાવો નવેમ્બર, ૧૯૮૦ માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, છ મહિનાના સમયગાળાની બહાર છે. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીનો એવો કેસ છે કે લેખિત જવાબ (પ્રિટન સ્ટેટમેન્ટ) માં આ તમામ આધારો ઉઠાવવામાં આવ્યા હોવા છતાં, સિવિલ કોર્ટે દાવો મંજૂર કરતા પહેલાં એક્ટની આ મહત્વપૂર્ણ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં ન લેવામાં ભૂલ કરી છે.

૧૩. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે તેથી ૨૦૧૪ (૨) એસસીસી ૨૬૯ માં અહેવાલ કરાયેલ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ વાસવી કોઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડ અને અન્ય ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જે તેમની દલીલના સમર્થનમાં છે કે પ્રતિવાદી પોતાનો કેસ સાબિત કરે છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લીધા

વિના પોતાનો કેસ સ્થાપિત કરવાની જવાબદારી હંમેશાં વાદી પર હોય છે અને તેથી, કેસની હકીકતોમાં દાવો મંજૂર કરવા માટે પ્રતિવાદીની સાક્ષીની ઊલટતપાસ ન કરવાની અથવા તેમના પોતાના સાક્ષી રજૂ ન કરવાની નબળાઈ પૂરતી નથી.

૧૪. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે હિસાબો સ્વીકારવા માટે સ્થાપિત કરવાના જરૂરી પુરાવાના સ્વરૂપના મુદ્દા પર, એઆઈઆર ૧૯૬૮ મદ્રાસ ૨૦૩ માં અહેવાલ કરાયેલ એ. કંદસ્વામી પિલાઈ વિરુદ્ધ પી. એમ. ત્યાગરાજા પત્તાર ના કેસમાં થયેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે અને દલીલ કરી છે કે હિસાબની ચોપડીઓ (એકાઉન્ટ બુક્સ) માં નોંધણીઓ પોતે પુરાવા નથી અને તેથી, જ્યારે વાદીએ રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા નિવેદન પર જ આધાર રાખ્યો હતો, ત્યારે તેને સંપૂર્ણ રીતે દાવાને સમર્થન આપતા પુરાવા તરીકે સ્વીકારવું જોઈતું ન હતું.

૧૫. એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે આ સંબંધમાં ૨૦૦૦ (૧) એસસીસી ૪૩૪ માં અહેવાલ કરાયેલ ઈશ્વર દાસ જૈન (મૃત) કાનૂની વારસદારો મારફતે વિરુદ્ધ સોહન લાલ (મૃત) કાનૂની વારસદારો દ્વારા ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે અને સબમિટ કર્યું છે કે પુરાવા અધિનિયમ (એવિડન્સ એક્ટ) ની કલમ ૩૪ હેઠળ વ્યવસાયના ભાગરૂપે

રાખવામાં આવેલી 'હિસાબની ચોપડીઓ' માં નોંધણીઓ, પુરાવા તરીકે ગ્રાહ્ય હોવા છતાં, પરંતુ તે પોતે કોઈ જવાબદારી ઊભી કરતી નથી. તેનો અર્થ એ થાય કે હિસાબની ચોપડીઓ રજૂ કર્યા પછી પણ, હિસાબની ચોપડીઓમાંની નોંધણીઓ અને જે કારણોસર તે હિસાબો રાખવામાં આવ્યા છે તેને પ્રમાણિત કરવા માટે જરૂરી પુરાવા હોવા જોઈએ. આ જ પાસા પર, એઆઈઆર ૧૯૮૧ બોમ્બે ૪૪૬ માં અહેવાલ કરાયેલ ઝેન્ના સોરાબજી અને અન્ય વિરુદ્ધ મિરાબેલ હોટેલ કંપની (પ્રા.) લિમિટેડ અને અન્ય ના કેસમાં બોમ્બે ઉચ્ચ અદાલતના વિદ્વાન સિંગલ ૪૪ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે ખાસ કરીને પેરા-૩૫ પર આધારિત છે.

૧૬. આ જ મુદ્દા પર, ૧૯૯૮ (૩) એસસીસી ૪૧૦ માં અહેવાલ કરાયેલ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન વિરુદ્ધ વી.સી. શુક્લા અને અન્ય ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૩૪ નો સંદર્ભ આપીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે હિસાબની ચોપડીઓમાંની નોંધણીઓની પુરાવીય કિંમત (પ્રોબેટિવ વેલ્યુ) ની પ્રશંસા કરતા ઠરાવ્યું છે કે હિસાબની ચોપડીઓના આવા નિવેદનો એકલા જ કોઈપણ વ્યક્તિ પર જવાબદારી લાદવા માટે પૂરતા પુરાવા રહેશે નહીં અને આ પુરાવાના સમર્થક ટુકડાઓ (કોરોબોરેટિવ પીસીસ ઓફ એવિડન્સ) છે અને તેથી, મજબૂત પુરાવા (સબસ્ટેન્ટિવ એવિડન્સ) આવશ્યક છે.

૧૭. વૈધાનિક નોટિસ (સ્ટેચ્યુટરી નોટિસ) ના મુદ્દાના સંબંધમાં, ૨૦૦૬ (૧૨) એસસીસી ૧૧૯ માં અહેવાલ કરાયેલ સ્ટેટ ઓફ એ.પી. અને અન્ય વિરુદ્ધ પાયોનિયર બિલ્ડર્સ, એ.પી. ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૮૦ સાથે સંબંધિત છે અને સબમિટ કર્યું છે કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૮૦ પાછળનો કાયદાકીય હેતુ, વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં એક સામ્યતા દોરવી જરૂરી છે, કારણ કે જીપીએમસી એક્ટ હેઠળ કાયદાની લાગુ જોગવાઈ ખાસ કરીને કલમ ૪૮૭ પણ વૈધાનિક નોટિસ માટે જોગવાઈ કરે છે.

૧૮. આની સામે, પ્રતિવાદી-વાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે એવી દલીલ કરી છે કે વાદીએ સાક્ષીની તપાસ કરી છે, જેની કોઈ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી નથી અને પ્રતિવાદી-કોર્પોરેશને બદલામાં પ્રતિવાદી-વાદીના દાવાને ખોટો સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા નથી અને તેથી, દાવો યોગ્ય રીતે મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું છે કે લેખિત જવાબ દાખલ કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, તેને પુરાવા તરીકે ગણી શકાય નહીં અને તેથી, લેખિત જવાબમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કોઈ નિવેદનો કે દલીલોને વિવાદિત મુદ્દા તરીકે ગણવા જોઈએ નહીં, સિવાય કે તેને પુરાવા દ્વારા ખાસ પ્રમાણિત કરવામાં આવે.

૧૯. પ્રતિવાદી-વાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલી એકમાત્ર દલીલ જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ ને ધ્યાનમાં રાખીને દાવો ચલાવવા સામેના બાધની હતી અને તેથી, એપેલન્ટ-પ્રતિવાદી માટે હવે ગુણદોષ (મેરિટ્સ) પર એવી રજૂઆતો કરીને દલીલ કરવાનું ખુલ્લું નથી કે પ્રતિવાદી-વાદીએ પૂરતા પુરાવા રજૂ કર્યા નથી અથવા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા નિવેદનને પુરાવા તરીકે ગણવામાં ન આવે. આ સંબંધમાં, ૨૦૦૮ (૨) એસસીસી ૮૫ માં અહેવાલ કરાયેલ મોહમ્મદ અકરમ અંસારી વિરુદ્ધ ચીફ ઇલેક્શન ઓફિસર અને અન્ય ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર, ખાસ કરીને પેરા-૧૪ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૨૦. પ્રતિવાદી-વાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે એવી દલીલ કરી છે કે એપેલન્ટ અને પ્રતિવાદી વચ્ચેનો સંબંધ કરાર આધારિત સંબંધ છે, જે સેલ્સ ઓફ ગુડ્સ એક્ટની જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે અને તેથી, એપેલન્ટ જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૬૬ હેઠળ ડેરી વ્યાખ્યાયિત કાર્યોમાંનું એક કાર્ય હોવાનો દાવો કરીને જીપીએમસી એક્ટની જોગવાઈઓ પાછળ છુપાઈ શકે નહીં. તેમણે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૨(૧૩) માં સમાવિષ્ટ ડેરીની વ્યાખ્યા તરફ પણ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે અને સબમિટ કર્યું છે કે દૂધનો પુરવઠો આવી વ્યાખ્યા હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો નથી.

૨૧. પ્રતિવાદી-વાદી વતી વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે સબમિટ કર્યું છે કે પ્રતિવાદી-વાદીનો કેસ કાપેલી રકમ અને ન ચૂકવાયેલી રકમની વસૂલાત માટેનો હતો, દૂધના જથ્થા અંગે ક્યારેય કોઈ પડકાર નહોતો કારણ કે દૂધના જથ્થાના પુરવઠા પેટે કામચલાઉ રકમ ચૂકવવામાં આવી છે. આ માત્ર દરના વિવાદના સંબંધમાં છે, જે લવાદ દ્વારા પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે અને તે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીના સપ્લાયર્સના કેસ સહિત તમામ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે. તેથી, એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું છે કે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ (ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ) ની જોગવાઈને આહ્વાન કરતો ટાંકવામાં આવેલો ચુકાદો લાગુ કરી શકાય નહીં કારણ કે દૂધના પુરવઠાના સંબંધમાં કોઈ વિવાદ નથી.

૨૨. કેસની હકીકતોમાં જીપીએમસી એક્ટની જોગવાઈઓની લાગુ પડવા અંગે એપેલન્ટની રજૂઆતનો વિરોધ કરતા, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જે કરાર હેઠળ દૂધ પૂરું પાડવામાં આવતું હતું તેને જીપીએમસી એક્ટના હેતુને સિદ્ધ કરવા માટેનો કરાર ગણી શકાય નહીં. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું છે કે દૂધના પુરવઠાને એક્ટની જોગવાઈઓ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને તે કોઈપણ જાહેર કામ અથવા જાહેર જવાબદારી માટેનો જાહેર કરાર નથી, પરંતુ તે સામાન્ય રીતે એક ખાનગી કરાર છે.

૨૩. તેવી જ રીતે, દૂધનો પુરવઠો કોઈ લેખિત કરાર હેઠળ ન હતો તેનો વિરોધ કરવા માટે નિયમોના પ્રકરણ-વી, ખાસ કરીને નિયમ ૨ પર રાખવામાં આવેલો આધાર અને દૂધનો પુરવઠો હોવા અંગે કોઈ વિવાદ નથી અને તેથી, જો નિયમોના પ્રકરણ-વી નું પાલન ન થયું હોય તો પણ, ભૂલ ખુદ એપેલન્ટના ઘરે જ ગણાશે અને એપેલન્ટ પોતાની જવાબદારીમાંથી બહાર નીકળવા માટે આ ચોક્કસ જોગવાઈને ટાંકી શકે નહીં. દૂધના પુરવઠા અંગે કોઈ વિવાદ ન હોવાથી અને પ્રતિવાદીઓ-વાદીઓ દ્વારા એકમાત્ર દાવો માત્ર તે દર સંબંધિત છે જેના દ્વારા ચૂકવણી કરવાની છે, તેથી જીપીએમસી નિયમોના પ્રકરણ-વી ની કોઈ એપ્લિકેશન રહેશે નહીં.

૨૪. તેવી જ રીતે, કોર્પોરેશન દ્વારા કરાર ન કરવાના સંબંધમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ, જે કમિશનર મારફતે દાખલ થવી ફરજિયાત છે, વિદ્વાન એડવોકેટે ભારતીય કરાર અધિનિયમ (ઇન્ડિયન કોન્ટ્રેક્ટ એક્ટ) ની કલમ ૭૦ ને ટાંકી છે, જે સપ્લાયર દ્વારા જે વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે તેના માટે વળતર ચૂકવવા માટે માલ મેળવનાર માટે જોગવાઈ કરે છે. કોઈપણ કિસ્સામાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીને દૂધના પુરવઠાને જીપીએમસી એક્ટ હેઠળનો કરાર ગણવો જોઈએ નહીં.

૨૫. વિજ્ઞાન સીનિયર એડવોકેટે જોરદાર દલીલ કરી છે કે એપેલન્ટ માટે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમણે રજૂ કરેલા કેસથી આગળ વધવું ખુદ્દું નથી અને તે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ ની હદ સુધી મર્યાદિત છે અને તેથી, તેમની દલીલના સમર્થનમાં, વિજ્ઞાન એડવોકેટે આ અદાલતને પડકારાયેલા ચુકાદાના પેરા-૨૫ તરફ દોરી છે, જેમાં સ્પષ્ટપણે નોંધવામાં આવ્યું છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પ્રતિવાદીઓ વતી વિજ્ઞાન એડવોકેટે અન્ય કોઈ મુદ્દા પર દલીલ કરી ન હતી. વિજ્ઞાન એડવોકેટે એપેલન્ટ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાને અલગ પાડવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, ખાસ કરીને, ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઇન ગુજ ૪૧૨૪ માં અહેવાલ કરાયેલ એગ્રીકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી વિરુદ્ધ આર.એસ. કોર્પોરેશન અને અન્ય ના કેસમાં ચુકાદો સબમિટ કરીને કે ટાંકવામાં આવેલો ચુકાદો એવી હકીકતોમાં હતો જ્યાં માર્કેટ કમિટી દ્વારા ટેન્ડરો આમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, સમગ્ર કાર્યવાહી ચોક્કસ એક્ટ હેઠળ હતી, જ્યારે વર્તમાન કેસમાં, દૂધની ખરીદીને જીપીએમસી એક્ટ હેઠળનું કાર્ય કહી શકાય નહીં.

૨૬. વિજ્ઞાન સીનિયર એડવોકેટે ૧૯૬૨ જીએલઆર ૯૨૪ માં અહેવાલ કરાયેલ મેસર્સ હબીબભાઈ ગુલામ મોહમ્મદની પેઢી વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, અમદાવાદ ના કેસમાં આ અદાલતના સિંગલ જજનો નિર્ણય ટાંક્યો છે, જે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૭૮ ની લાગુ પડવાને સંબંધિત છે. ત્યારબાદ,

તેમણે એઆઈઆર ૧૯૬૫ એસસી ૫૫૫ માં અહેવાલ કરાયેલ ધ પૂના સિટી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ દત્તાત્રેય નાગેશ દેવધર ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. વિદ્વાન એડવોકેટે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ ની લાગુ પડવાના મુદ્દા પર ફરીથી ૨૦૧૮ (૩) જુસીડી ૨૧૪૪ માં અહેવાલ કરાયેલ ફ્રેયાઝહુસૈન નજરઅહેમદ અંસારી વિરુદ્ધ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ના કેસમાં આ અદાલતના સિંગલ જજના નિર્ણય પર વ્યાપકપણે આધાર રાખ્યો છે.

૨૭. (૨૦૧૬) ૧૨ એસસીસી ૨૮૮ માં અહેવાલ કરાયેલ મુદ્દાસાની વેંકટ નરસૈયા (મૃત) કાનૂની પ્રતિનિધિઓ મારફતે વિરુદ્ધ મુદ્દાસાની સરોજના ના કેસમાં ટાંકવામાં આવેલો અન્ય એક નિર્ણય, ખાસ કરીને, પેરા-૧૫ પર આધાર રાખીને તેમની દલીલને પ્રમાણિત કરે છે કે જો વાદીના સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવે, પરંતુ તેની ઊલટતપાસ ન કરવામાં આવે તો સાક્ષીની ઊલટતપાસ ન કરવાની અસર તે પક્ષના કેસ માટે નુકસાનકારક સાબિત થશે, જેણે આવા સાક્ષીની ઊલટતપાસ કરી નથી.

૨૮. વિદ્વાન સીનિયર એડવોકેટે છેલ્લે ૨૦૨૨ (૩) જુએલઆર ૧૯૩૮ માં અહેવાલ કરાયેલ જય અંબે ઈન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રોપ્રાઈટર શ્રી દિનેશકુમાર બજરંગલાલ સોમાણી વિરુદ્ધ ગાર્નેટ સ્પેશિયાલિટી પેપર લિમિટેડ ના કેસમાં આ અદાલતના

નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જે હિસાબની ચોપડીના ઇન્વોઇસ અને ડિલિવરી ચલણમાં નોંધણીઓના પુરાવાની ગ્રાહ્યતા અંગે રજૂઆત કરવા માટે છે અને જો લેજર (ખાતાવહી) માંની નોંધણીઓ પ્રતિવાદી દ્વારા નકારવામાં ન આવે તો, તેને કોઈ સમર્થનની જરૂર ન પડી શકે.

૨૯. અદાલતે પક્ષકારોની પરસ્પર દલીલો પર વિચાર કર્યો છે અને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા દસ્તાવેજોની ચકાસણી કરી છે. શરૂઆતમાં, અદાલત આ જ અપીલમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૪ ના મૌખિક ચુકાદાનો સંદર્ભ આપી શકે છે, જેમાં પેરા-૧૦ માં નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું છે:-

"૧૦. શરૂઆતમાં, એ નોંધવું જરૂરી છે કે મૂળ વાદીએ ૩. ૬૨,૬૮,૧૭૮.૭૨ ની વસૂલાત માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો જેમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૂળ વાદી-સરદાર ડેરી દ્વારા જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે પાશ્વરાઈઝ દૂધ હતું અને તેથી, મૂળ વાદી પ્રોસેસિંગ ચાર્જ અને કાચા દૂધ અને પાશ્વરાઈઝ દૂધની કિંમત વચ્ચેના તફાવત માટે હકદાર હતા. જો કે, મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ વતી વિશિષ્ટ કેસ એવો હતો કે મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ માત્ર ગાય અને ભેંસનું કાચું દૂધ જ ખરીદતા હતા અને અન્ય ડેરીઓ/સહકારી

મંડળીઓ પાસેથી ખરીદતા હતા. મૂળ પ્રતિવાદી વતી એવો પણ કેસ હતો કે પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કરવા માટે સરદાર ડેરી સાથે કોઈ કરાર નહોતો અને તેથી, તે મૂળ વાદી છે, જેવો દાવો કરે છે કે તેઓ પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કરતા હતા અને તેથી, મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ ને જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે પાશ્વરાઈઝ દૂધ હતું તે સાબિત/સ્થાપિત કરવાની પ્રારંભિક જવાબદારી મૂળ વાદી પર હતી અને મૂળ વાદીએ મજબૂત પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવું જરૂરી હતું કે તેમણે પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કર્યું હતું અને ત્યાર પછી જ જવાબદારી મૂળ પ્રતિવાદી પર શિફ્ટ થશે કે તેમને જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે ગાય અને ભેંસનું કાચું દૂધ હતું અને પાશ્વરાઈઝ દૂધ નહોતું. વર્તમાન કેસમાં, એવું જણાય છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે મુખ્યત્વે એવા આધારે દાવો મંજૂર કર્યો છે કે મૂળ પ્રતિવાદી સાક્ષીના પાંજરામાં આવ્યા નથી અને તેમણે એ સાબિત કરવા માટે પુરાવા રજૂ કર્યા નથી કે તેમને જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે ગાય અને ભેંસનું કાચું દૂધ હતું અને મૂળ વાદીએ પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કર્યું ન હતું. ઉપરોક્ત બાબત પુરાવા અધિનિયમના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે. જ્યારે મૂળ વાદી વતી એવો કેસ હતો કે તેઓ પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કરતા હતા અને વાસ્તવમાં તેમણે પાશ્વરાઈઝ દૂધ સપ્લાય કર્યું હતું,

ત્યારે મૂળ વાદીએ પુરાવા રજૂ કરીને સાબિત કરવાનું હતું કે તેમના દ્વારા/સરદાર ડેરી દ્વારા મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ ને જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે પાશ્વરાઈઝ દૂધ હતું. માત્ર મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ સાક્ષીના પાંજરામાં આવવામાં નિષ્ફળ ગયા અને કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા નથી, તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે મૂળ વાદીએ પોતાનો કેસ સફળતાપૂર્વક સાબિત કર્યો છે અને પોતાનો કેસ સાબિત કરવાની જવાબદારી મુક્ત કરી છે. હજુ પણ મૂળ વાદીએ પુરાવા રજૂ કરીને સાબિત કરવું અને પોતાની જવાબદારી મુક્ત કરવી જરૂરી હતી કે મૂળ પ્રતિવાદી નં. ૧ ને જે સપ્લાય કરવામાં આવ્યું હતું તે પાશ્વરાઈઝ દૂધ હતું અને ગાય અને ભેંસનું કાચું દૂધ નહોતું, જે મૂળ વાદી મજબૂત પુરાવા રજૂ કરીને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. કાયદાનો આ મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે મૂળ વાદીએ પોતાના પગ પર ઊભા રહેવું પડશે અને મૂળ પ્રતિવાદીની નબળાઈ પર સફળ થઈ શકે નહીં."

૩૦. ઉપરોક્ત હુકમને પરચુરણ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૦૧૪ ની ૩૪૬૮ માં તારીખ ૨૭.૦૩.૨૦૧૫ ના હુકમ દ્વારા પરત ખેંચવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:—

"સંબંધિત પક્ષકારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ્સને સાંભળ્યા પછી, એવું જણાય છે કે આ અદાલત મુખ્ય પ્રથમ અપીલની સુનાવણી સાથે આગળ વધી હતી અને મુખ્ય પ્રથમ અપીલનો નિર્ણય અહીંના અરજદાર મૂળ સામાવાળા નં. ૧ વિરુદ્ધ એકતરફી (એક્સ પાર્ટે) કર્યો હતો. કારણ કે જ્યારે પ્રથમ અપીલનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો ત્યારે અહીંના અરજદાર મૂળ સામાવાળા નં. ૧ વતી કોઈ ઉપસ્થિત નહોતું. જો કે, એપિલિકેશનમાંના કથનોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું જણાય છે કે જો કે શ્રી બી.એસ. પટેલ, વિદ્વાન એડવોકેટ અગાઉ મુખ્ય પ્રથમ અપીલમાં ઉપસ્થિત થયા હતા, પરંતુ તેમણે મુખ્ય પ્રથમ અપીલમાં ઉપસ્થિતિ (એપિયરન્સ) ફાઈલ કરી ન હતી અને તેથી, તેમની ઉપસ્થિતિ દર્શાવવામાં આવી ન હતી. સંજોગોમાં, અરજદારને ગુણદોષ પર કેસ રજૂ કરવાની તક આપવા માટે, વર્તમાન એપિલિકેશન મંજૂર કરવામાં આવે છે. પ્રથમ અપીલ નં. ૨૦૦૮ ની ૧૧૫૩ માં તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૪ ના રોજ આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમને આથી પરત ખેંચવામાં આવે છે અને મુખ્ય પ્રથમ અપીલ નં. ૨૦૦૮ ની ૧૧૫૩ ને આથી ફાઈલ પર પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. હવે, રજિસ્ટ્રીએ મુખ્ય પ્રથમ અપીલ નં. ૨૦૦૮ ની ૧૧૫૩ ને આવી બાબતો હાથ ધરતી યોગ્ય અદાલત સમક્ષ મૂકવાની રહેશે.

તે મુજબ નિયમ સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે. કોઈ ખર્ચ નહીં"

૩૧. અદાલત કાનૂની જોગવાઈઓની તપાસ કરવા માંગશે જેના આધારે મુખ્ય દલીલ એપેલન્ટ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવી છે અને તે છે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭. એ વિવાદમાં નથી કે એપેલન્ટ જીપીએમસી એક્ટ, ૧૯૪૮ ની જોગવાઈઓ હેઠળ રચાયેલ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન છે અને આ એક્ટ જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૩ દ્વારા એપેલન્ટને લાગુ પડ્યો હતો. કલમ ૨(૧૩) 'ડેરી' ને નીચે મુજબ વાંચવા માટે વ્યાખ્યાયિત કરે છે:—

૨(૧૩) "ડેરી" માં કોઈપણ ફાર્મ, પશુઓનો કોઢ, દૂધની દુકાન, દૂધનું વેચાણ કેન્દ્ર અથવા અન્ય એવી જગ્યાનો સમાવેશ થાય છે જ્યાંથી વેચાણ માટે દૂધ પૂરું પાડવામાં આવે છે અથવા જેમાં વેચાણના હેતુ માટે દૂધ રાખવામાં આવે છે અથવા વેચાણ માટે માખણ, ઘી, ચીઝ, દહીં અથવા સૂકા અથવા કન્ડેન્સ્ડ દૂધમાં ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે અને એવા દૂધવાળાના કિસ્સામાં જે દૂધના વેચાણ માટે માત્ર કોઈ જગ્યા ધરાવતો નથી, તેમાં તે જગ્યાનો સમાવેશ થાય છે જ્યાં તે દૂધના વેચાણ માટે તેના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા વાસણો રાખે છે પરંતુ તેમાં એવી દુકાન કે અન્ય જગ્યાનો સમાવેશ થતો નથી જેમાં દૂધ માત્ર પરિસરમાં વપરાશ

માટે વેચાતું હોય;

૩૨. કલમ ૬૬ એ બાબતોની યાદી આપે છે જે કોર્પોરેશન દ્વારા તેના વિવેકબુદ્ધિથી પૂરી પાડવામાં આવી શકે છે અને આ કલમ જોગવાઈ કરે છે કે કોર્પોરેશન, તેની વિવેકબુદ્ધિથી, સમયાંતરે, કાં તો સંપૂર્ણ રીતે અથવા આંશિક રીતે, સબ-ક્લોઝ ૧ થી ૪૨ માં દર્શાવેલી તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકે છે જેમાંથી અમારો કેસ સબ-ક્લોઝ ૬ સાથે સંબંધિત છે. જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૬૬ નું સબ-ક્લોઝ ૬ નીચે મુજબ વંચાશે:-

"૬૬(૬) શહેરના રહેવાસીઓના લાભ માટે દૂધ અથવા દૂધની બનાવટોના પુરવઠા, વિતરણ અને પ્રોસેસિંગ માટે શહેરની અંદર અથવા બહાર ડેરીઓ અથવા ફાર્મ."

૩૩. કલમ ૬૬ જીપીએમસી એક્ટના પ્રકરણ-VI હેઠળ આવે છે અને આ પ્રકરણ મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાઓ અને અધિકારીઓની ફરજો અને સત્તાઓ અને કોર્પોરેશનની ફરજિયાત અને વિવેકાધીન ફરજોને સંબંધિત છે. આ પ્રકરણમાં, કલમ ૬૬ કોર્પોરેશનની વિવેકાધીન ફરજોની યાદી આપે છે.

૩૪. અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, એકવાર શહેરના રહેવાસીઓના લાભ માટે દૂધ અને દૂધની બનાવટોના પુરવઠા અને વિતરણ અને પ્રોસેસિંગ માટે ડેરીઓ ચલાવવાનું કાર્ય એપેલન્ટ-મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે, ત્યારે સ્વાભાવિક છે કે, કોર્પોરેશનના આ વિવેકાધીન હેતુ માટે ડેરી જાળવવાનું કાર્ય કોર્પોરેશનનું એક કાર્ય છે જે જીપીએમસી એક્ટ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યું છે અને તેથી, જીપીએમસી એક્ટની તમામ જોગવાઈઓ આકર્ષિત થશે.

૩૫. ડેરીની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટપણે "ડેરી" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેમાં ડેરીના સંચાલનને સંબંધિત ઘણા પાસાઓનો સમાવેશ થાય છે અને તેમાંનું એક મહત્વનું પાસું સ્વાભાવિક છે કે દૂધની ખરીદી છે, જે ડેરીના સંચાલનનો પાયો છે.

૩૫.૧. પશુઓમાંથી દૂધનું ઉત્પાદન એક કુદરતી પ્રક્રિયા હોવાથી અને અમદાવાદના નાગરિકોને દૂધ અને દૂધની બનાવટો સપ્લાય કરવાની વિશાળ માંગને પહોંચી વળવા માટે કોર્પોરેશન દ્વારા આવા પશુઓ જાળવવામાં ન આવતા હોવાથી સ્વાભાવિક રીતે વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી પુરવઠા પર આધાર રાખવો પડે છે અને આ વિવિધ સ્ત્રોતોમાં દૂધ ઉત્પાદક ખેડૂતો/ડેરી ખેડૂતોની મંડળીઓનો સમાવેશ થશે. આવા સપ્લાયર્સ પાસેથી દૂધની ખરીદી એ ડેરી ચલાવવા માટેનું સૌથી પહેલું પગલું છે અને તેથી, દૂધ ઉત્પાદકો પાસેથી ડેરીના હેતુ માટે દૂધની

ખરીદી; પછી ભલે તે સહકારી મંડળીઓ અથવા દૂધ સંઘ મારફતે હોય તે શહેરના રહેવાસીઓના લાભ માટે દૂધના પુરવઠા, વિતરણ અને પ્રોસેસિંગ માટે શહેરની હદની અંદર કે બહાર ડેરી ચલાવવાનો એક અભિન્ન ભાગ બની જાય છે.

૩૫.૨. તદુપરાંત, 'ડેરી' શબ્દની વ્યાખ્યા પોતે જ "કોઈપણ ફાર્મ અથવા અન્ય જગ્યા જ્યાંથી વેચાણ માટે દૂધ પૂરું પાડવામાં આવે છે" અથવા જેમાં વેચાણના હેતુ માટે અથવા અન્ય ડેરી ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે દૂધ રાખવામાં આવે છે તેનો સમાવેશ કરવાનું વિચારે છે અને તેથી પણ, અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, પ્રતિવાદી-વાદી દ્વારા એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીને દૂધનો પુરવઠો સ્પષ્ટપણે કલમ ૬૬ ના સબ-સેક્શન ૬ હેઠળ વિચારવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિમાં આવશે.

૩૬. પ્રતિવાદી-વાદી દ્વારા એપેલન્ટ-પ્રતિવાદીને દૂધના પુરવઠા માટે જીપીએમસી એક્ટની જોગવાઈ આકર્ષિત કરવાના ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિ સાથે, અદાલત જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ ની લાગુ પડવાની તપાસ કરી શકે છે. જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ પ્રકરણ XXX ની અંદર આવે છે, જે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના પરચુરણ કામ માટેનું પ્રકરણ છે અને 'સામાન્ય' શીર્ષક હેઠળના પેટા-પ્રકરણ હેઠળ આ એક્ટ હેઠળ કામ કરતી વ્યક્તિઓને દાવો સામે રક્ષણ પૂરું પાડે છે. જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭ જોગવાઈ કરે છે કે કોર્પોરેશન સામે અથવા કમિશનર સામે અથવા કોઈપણ મ્યુનિસિપલ

અધિકારી કે કર્મચારી સામે જીપીએમસી એક્ટના અનુસંધાનમાં અથવા અમલીકરણમાં અથવા હેતુપૂર્વકના અમલીકરણમાં કરાયેલા કોઈપણ કાર્યના સંદર્ભમાં કોઈ દાવો દાખલ કરી શકાશે નહીં અને જો આવો કોઈ દાવો દાખલ કરવો હોય, તો તે લેખિતમાં નોટિસ ચીફ મ્યુનિસિપલ ઓફિસમાં છોડ્યા પછીના એક મહિનાનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી જ દાખલ કરી શકાય છે, જો તે વર્તમાન કેસની જેમ કોર્પોરેશન સામે દાખલ કરવાનો હોય. સદર નોટિસમાં દાવાના કારણની વાજબી વિગતો અને આશય ધરાવતા વાદીની વિગતો હોવી જોઈએ.

૩૬.૧ પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમમાં, અદાલતે આઈટમ-૩ અને ૫ પર એક મુદ્દો ઘડ્યો છે કે શું દાવો ટકી શકે તેવો છે અને વૈધાનિક નોટિસ માટે દાવો ખામીયુક્ત છે અને તેનો જવાબ અનુક્રમે હકારાત્મક અને નકારાત્મક આપ્યો છે. મુદ્દાનો હકારાત્મક અને નકારાત્મક જવાબ આપતી વખતે, પ્રતિવાદી-વાદી વતી રજૂ કરાયેલી દલીલ સ્વીકારવામાં આવી હતી કે દાવો પક્ષકારો વચ્ચેના સ્વતંત્ર કરારના આધારે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને તે જીપીએમસી એક્ટના અનુસંધાનમાં અથવા અમલીકરણમાં અથવા હેતુપૂર્વકના અમલીકરણમાં કરાયેલા અથવા કરાયેલા હોવાના કથિત કાર્યના સંદર્ભમાં નહોતો.

૩૭. ધ પૂના સિટી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં જે નિર્ણય પર

આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. સર્વોચ્ચ અદાલત ઉપરોક્ત ચુકાદામાં હકીકતોની તપાસ કરી રહી હતી, જ્યાં પ્રતિવાદીઓ એવા વ્યક્તિઓ વતી ઓક્ટ્રોય ડ્યુટી (જકાત) નું રિફંડ મેળવવાના વ્યવસાયમાં હતા જેમણે ડ્યુટી ચૂકવી હતી અને રિફંડ માટે હકદાર હતા. રિફંડ ફેબ્રુઆરી-૧૯૫૦ થી સપ્ટેમ્બર-૧૯૫૦ વચ્ચેના સમયગાળાના સંદર્ભમાં હતું. તારીખો સુસંગત છે કારણ કે ૧૫.૦૨.૧૯૫૦ થી, તે તારીખ છે જ્યારે કોર્પોરેશન જીપીએમસી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અસ્તિત્વમાં આવ્યું હતું અને ૧૦% નો કાપ કાયદાકીય રીતે અમાન્ય બની ગયો હતો જેનો રિફંડ તરીકે દાવો કરવામાં આવ્યો હતો જે વિવાદનો વિષય બન્યો હતો. કોર્પોરેશને ૧૦% ના કાપના દાવા સામે બચાવ ઉઠાવ્યો હતો જેને કોર્પોરેશને એક માન્ય કાપ તરીકે ગણાવ્યો હતો અને એવી દલીલ કરી હતી કે તે વાદી નહોતા જેમણે વાસ્તવમાં રકમ ચૂકવી હતી અને દાવો દાખલ કરવા માટે હકદાર નહોતા અને તેથી, મુખ્ય પ્રશ્ન જે સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ નિર્ણય માટે આવ્યો હતો તે એ હતો કે શું ઓક્ટ્રોય નિયમોના નિયમ ૧૮(૩) માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ ૧૦% નો કાપ ઓછામાં ઓછો તે દિવસથી અમાન્ય છે જે દિવસથી પૂના મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અસ્તિત્વમાં આવ્યું હતું એટલે કે ૧૫.૦૨.૧૯૫૦.

૩૮. ૧૮.૩ હેઠળ કલેમ કરાયેલ કાપ અગાઉના કાયદા અને સ્વતંત્ર ઓક્ટ્રોય નિયમો હેઠળ હતો અને તેથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે કલમ એટલે કે કલમ ૪૮૭ નો લાભ કોર્પોરેશનને ત્યારે જ મળી શકે જો તે એવું ઠરાવે કે

૧૦% નો કાપ "આ એક્ટ (બીપીએમસી એક્ટ) ના અનુસંધાનમાં અથવા અમલીકરણમાં અથવા હેતુપૂર્વકના અમલીકરણમાં કરાયેલું અથવા કરાયેલું હોવાનું કથિત કાર્ય" હતું, જો કે, કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે અગાઉથી જ ઠરાવ્યું હતું કે વસૂલાત એક્ટ (બીએમપીસી એક્ટ) ના અનુસંધાનમાં અથવા બાકાત રાખીને નહોતી, પરંતુ એક સ્વતંત્ર જોગવાઈ હતી અને તેથી, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે દાવો સમય મર્યાદાથી બાધિત નહોતો. તેથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું તારણ કાઢ્યું હોવાથી કે આ કાર્યવાહી બીપીએમસી એક્ટની અંદર આવતી નથી, તેથી એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૪૮૭ ની કોઈ ઉપયોગિતા રહેશે નહીં.

૩૮.૧ જ્યારે, આ કેસની હકીકતોમાં, કલમ ૬૬(૬) તેમજ વ્યાખ્યા કલમ "૨(૧૩)" ને ધ્યાનમાં લેતા આ અદાલતે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે ડેરી પ્રવૃત્તિના સંબંધમાં વસૂલાત સ્પષ્ટપણે જીપીએમસી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી કાર્યવાહીની અંદર આવશે અને તેથી, કલમ ૪૮૭ સંપૂર્ણ રીતે લાગુ પડશે.

૩૯. અદાલત ફ્રેયાઝહુસૈન નજરઅહેમદ અંસારી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય સાથે પણ વ્યવહાર કરી શકે છે, જેમાં અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મેટલ ડેપો માટે બનાવવામાં આવેલી ૧૦૦ ફૂટ ઊંચી

સામાન્ય દીવાલ ધસી પડવાને કારણે એપેલન્ટ-વાદીના પુત્રનું મૃત્યુ થવાના આધારે ત્યાંના એપેલન્ટ દ્વારા કોર્પોરેશન સામે દાવાની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી અને એપેલન્ટનો પુત્ર કાટમાળમાં દટાઈ ગયો હતો અને પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો હતો. આ હકીકતની પરિસ્થિતિમાં, કોર્પોરેશન દ્વારા કલમ ૪૮૭ ના બાધનો આહ્વાન કરવામાં આવ્યો હતો અને અદાલતે કલમ ૪૮૭ માં મહત્વપૂર્ણ શબ્દોની તપાસ કરી હતી, જે "એક્ટના અમલીકરણમાં કોઈપણ કથિત ઉપેક્ષા અથવા કસૂર" છે અને બચાવની પણ તપાસ કરી હતી કે કાર્યવાહી સમય બાધિત બની ગઈ હતી. પેરા-૪૫ માં કેસની હકીકતોનો સંદર્ભ આપતા, અદાલતે ઠરાવ્યું કે વાદી પ્રત્યે કોર્પોરેશન સામેની જવાબદારી સામાન્ય કાયદા (કોમન લો) પર આધારિત છે અને કાયદા (સ્ટેચ્યુટ) પર નથી અને સામાન્ય કાયદાનો સામાન્ય સિદ્ધાંત એ છે કે દરેક વ્યક્તિ અને સંસ્થાએ તેના નિયંત્રણ હેઠળની મિલકતનું સંચાલન અને જાળવણી એવી રીતે કરવી જોઈએ કે જેથી તે અન્ય લોકોને ઈજા ન પહોંચાડે. અને તેથી, વાદીનો કેસ અને કોર્પોરેશનની જે કામગીરી અંગે ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી તે કાળજી રાખવાની ફરજના સામાન્ય કાયદા પર આધારિત હતી અને સંજોગોમાં, કલમ ૪૮૭ નો બાધ આકર્ષિત થશે નહીં. તેથી, આ ચુકાદામાં પણ અદાલત એવા તારણ પર આવી કે જે કામગીરી અંગે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તે વર્તમાન કેસની હકીકતોથી વિપરીત બીપીએમસી એક્ટ હેઠળ આવતી નથી.

૩૯.૧ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા, અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, સિવિલ કોર્ટ એવું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે કે કલમ ૪૮૭ વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં અને તેથી, આ નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી છે. અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, કારણ કે કલમ ૪૮૭ સીધી રીતે લાગુ પડશે, તેથી દાવાની કાર્યવાહી વૈધાનિક નોટિસ સાથે આગળ વધવાની રહેશે, જે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં જારી કરવામાં આવી નથી અને રેકૉર્ડ પર નથી. તેથી, અદાલતે મુદ્દા નં. ૫ નો નકારાત્મક જવાબ આપતી વખતે, મુદ્દા નં. ૩ નો હકારાત્મક જવાબ આપવામાં ભૂલ કરી છે.

૪૦. પ્રતિવાદીઓની એ દલીલના સંબંધમાં કે આ દાવો કરારમાંથી ઉદ્ભવી રહ્યો છે, તેથી અદાલત એ જોગવાઈઓની તપાસ કરવા માટે મજબૂર છે જે હેઠળ એપેલન્ટ-કોર્પોરેશન સાથે કરાર અસ્તિત્વમાં આવી શકે છે. આ પણ શિડ્યુઅલ એ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યું છે જે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૫૩ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો છે અને શિડ્યુઅલ એ માં સમયાંતરે સુધારેલા આ નિયમોને એક્ટનો ભાગ ગણવાના રહેશે. શિડ્યુઅલ એ નું પ્રકરણ-વી કરાર અને કરારના અમલીકરણની પદ્ધતિ માટે જોગવાઈ કરે છે અને તેથી, પ્રકરણ-વી, કલોઝ ૧ ને કરારના ભાગ તરીકે ગણવાનું રહેશે અને સબ-કલોઝ (બી) જોગવાઈ કરે છે કે કોઈપણ કામના અમલીકરણ માટે અથવા કોઈપણ સામગ્રી અથવા માલના પુરવઠા માટેનો દરેક કરાર જેમાં પાંચસો રૂપિયાથી વધુ અથવા

કોર્પોરેશન લેખિતમાં નક્કી કરે તેટલી વધુ રકમનો ખર્ચ સામેલ હશે, તેવો કરાર અનિવાર્યપણે લેખિતમાં હોવો જોઈએ અને તે જ પ્રકરણના પેટા-નિયમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ પદ્ધતિ અનુસાર કોર્પોરેશનની સામાન્ય સીલ (કોમન સીલ) થી સીલ કરવામાં આવશે.

૪૧. પ્રકરણ-V ના કલોઝ ૨ માં ચોક્કસ કરારો માટે ટેન્ડરો આમંત્રિત કરવાની જોગવાઈ છે અને તેથી, એક સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે જે દૂધના પુરવઠા સહિત કોઈપણ પ્રકારના કરારમાં પ્રવેશવાની ક્વાયતને સંચાલિત કરે છે જે પરિશિષ્ટ એ માં પૂરા પાડવામાં આવેલા વિશિષ્ટ પ્રકરણ-વી હેઠળ સંચાલિત થશે. અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, રેકૉર્ડ પર એવું કંઈ નથી જે આવા કરારના અસ્તિત્વનો સંકેત આપે અને તેથી, પ્રતિવાદી-વાદીની એ દલીલ કે એપેલન્ટ અને પ્રતિવાદી વચ્ચેનો સંબંધ કરાર અધિનિયમની કલમ ૭૦ દ્વારા સંચાલિત થશે તે આથી સ્વીકારવામાં આવતી નથી.

૪૨. અન્ય એક આધાર જે ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે તે સિવિલ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલ મુદ્દા નં. ૪ છે કે શું દાવો સમય મર્યાદાથી બાધિત છે. અદાલત ફરી એકવાર પ્લેઈન્ટ (દાવા અરજી) માં દર્શાવેલા દાવાના કારણનો સંદર્ભ આપી શકે છે. દાવાના કારણની ચકાસણી દર્શાવે છે કે દાવાનું કારણ તારીખ ૦૭.૦૫.૧૯૭૯ ના રોજ ઉદ્ભવ્યું હતું જ્યારે પાશ્વરાઈઝ દૂધનો છેલ્લો પુરવઠો

પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો અને જો દૂધના પુરવઠાના સંબંધમાં પ્રતિવાદી-વાદી દ્વારા સંબોધવામાં આવેલા પત્રોનો સંદર્ભ આપીને દાવાનું કારણ તારીખ ૦૯.૧૨.૧૯૭૯ નું ગણવામાં આવે તો પણ, કલમ ૪૮૭(૧)(બી) માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ, નક્કી કરાયેલ વૈધાનિક સમયગાળો દાવાનું કારણ ઉદ્ભવ્યા પછીના છ મહિનાનો છે. આથી રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી દર્શાવે છે કે દાવો તારીખ ૧૭.૧૧.૧૯૮૦ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, જો દાવાના કારણના પેરા-૨૧ માં જણાવ્યા મુજબ દાવાનું કારણ મે ૧૯૭૯ ના બદલે ડિસેમ્બર-૧૯૭૯ ગણવામાં આવે તો પણ, નવેમ્બર ૧૯૮૦ માં દાવો દાખલ કરવો તે મર્યાદાના નિર્દિષ્ટ સમયગાળાની બહાર છે.

૪૩. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા, દાવો તેથી મર્યાદાના નિર્દિષ્ટ સમયગાળાની બહાર છે અને આ મુદ્દો એપેલન્ટની તરફેણમાં ઠરાવવો જોઈતો હતો.

૪૪. જો કે આ અદાલતે અપીલનો નિર્ણય તે મુદ્દા પર કર્યો છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો એટલે કે જીપીએમસી એક્ટની કલમ ૪૮૭, છતાં અદાલત ગુણદોષ પરના મુદ્દાને પણ ધ્યાનમાં લઈ શકે છે, ખાસ કરીને, હેડિંગ-૧ એટલે કે પાશ્વરાઈઝ્ડ દૂધના પુરવઠા હેઠળ એપેલન્ટનો દાવો. અદાલત રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીના પાના નં. ૧૩૯ નો સંદર્ભ આપી શકે છે, જે રેકૉર્ડ પર છે અને

જે તારીખ ૨૦.૦૧.૧૯૭૭ ના રોજ સ્ટેન્ડિંગ કમિટીની બેઠકનો એજન્ડા છે, જેમાં નોન-પાશ્વરાઈઝ્ડ દૂધના પુરવઠાનો મુદ્દો વિચારણા હેઠળ હતો અને ઠરાવ નં. ૧૮૦ દ્વારા નીચે મુજબ ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:—

"ઠરાવ નં. ૧૮૦:

એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ભેંસના દૂધ પર તારીખ ૦૧.૦૪.૧૯૭૮ થી વસૂલવામાં આવેલા પ્રોસેસિંગ ચાર્જ પરત કરવામાં આવશે, અને હવે પછી આવા કોઈ ચાર્જ કાપવામાં આવશે નહીં.

સરદાર ડેરી તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૭૭ થી પાશ્વરાઈઝ્ડ ભેંસનું દૂધ સપ્લાય કરી રહી છે, અને અજોડ ડેરી તારીખ ૦૧.૦૪.૧૯૭૪ થી પાશ્વરાઈઝ્ડ ભેંસનું દૂધ સપ્લાય કરી રહી છે. જો કે, બંને ડેરીઓએ કાચું દૂધ મેળવવાનો આગ્રહ રાખ્યો હોવા છતાં, તારીખ ૦૧.૦૪.૧૯૭૮ પછી પણ સપ્લાય કરાયેલા દૂધ પર સંબંધિત ડેરી દ્વારા પ્રોસેસિંગ અને પાશ્વરાઈઝેશન કરવું જરૂરી હતું. આવા પ્રોસેસિંગ માટે, પ્રતિકિલોગ્રામ ૧૦ પૈસાના દરે પ્રોસેસિંગ ચાર્જ વસૂલવામાં આવતો હતો.

તારીખ ૦૧.૦૪.૧૯૭૮ પહેલાના સમયગાળા માટેના પ્રોસેસિંગ ચાર્જ પરત કરવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી. જો કે, કાચા ભેંસના દૂધના સંદર્ભમાં, પ્રોસેસિંગ ચાર્જ અમલમાં રહેશે.

તારીખ ૦૧.૦૪.૧૯૭૮ પહેલાના સમયગાળા માટે પ્રોસેસિંગ ચાર્જ પરત કરવાની માંગણી ફગાવી દેવામાં આવી હતી, અને કાચા ભેંસના દૂધના સંદર્ભમાં પ્રોસેસિંગ ચાર્જ જેમ છે તેમ રાખવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે."

અહીં, સરદાર ડેરી એ પ્રતિવાદી-વાદી ડેરી છે જેમાં નામ બદલીને વર્તમાન નામ કરવામાં આવ્યું હતું.

૪૫. જેના દ્વારા, સ્ટેનિંગ કમિટી દ્વારા એ સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે એપેલન્ટને દૂધનું પુનઃપ્રોસેસ અને પાશ્ચરાઈઝેશન હાથ ધરવું પડ્યું હતું અને તેથી, પ્રતિવાદી-વાદીએ પુરવઠો પૂરો પાડતા પહેલાં પાશ્ચરાઈઝેશનની પ્રક્રિયા હાથ ધરી ન હતી અને તેથી, એપેલન્ટ દૂધના પુરવઠા પેટે અંતિમ ચૂકવણી કરતી વખતે આવા પ્રોસેસિંગ ચાર્જ કાપવા માટે હકદાર હતા. અદાલત દ્વારા આ

અવલોકન કલમ ૪૮૭ ના મુદ્દા પર આપવામાં આવેલા તારણથી સ્વતંત્ર રીતે કરવામાં આવ્યું છે અને જે સમયગાળાની અંદર દાવો દાખલ કરવાનો હોય છે તે માત્ર હેડ-૧ હેઠળના દાવાના સંદર્ભમાં જ ગુણદોષને સ્પર્શે છે જેથી એ ચકાસી શકાય કે પ્રતિવાદી-વાદીને કોઈ અન્યાય ન થાય જેણે સ્વીકાર્યપણે એપેલન્ટને દૂધ પૂરું પાડ્યું છે.

૪૬. અદાલતે જોયું છે કે સમગ્ર દાવો દૂધના પુરવઠા પેટે કોઈપણ નાણાંની સંપૂર્ણ બિન-ચૂકવણી પર આધારિત નથી, પરંતુ પુરવઠા પેટે કામચલાઉ ચૂકવણી કર્યા પછી કોર્પોરેશન દ્વારા કરવામાં આવેલા કાપ પર આધારિત છે અને ત્યારબાદ, અમુક કાપ મૂક્યા પછી કુલ પુરવઠાની ચૂકવણી કરીને ખાતાની આખરી પતાવટ કરવામાં આવી છે. તેથી, અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, સિવિલ કોર્ટે રૂ. ૪૯,૯૬,૩૮૦.૫૬/- (અંકિત રૂપિયા ઓગણપચાસ લાખ છત્રી હજાર ત્રણસો એંસી અને છપ્પન પૈસા પૂરા) ની ચૂકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપતો દાવો મંજૂર કરવામાં ભૂલ કરી છે.

૪૭. ઉપરોક્ત અવલોકનો સાથે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સિવિલ સુટ નં. ૧૯૮૦ ની ૩૬૩૧ માં અમદાવાદની સિટી સિવિલ કોર્ટ, કોર્ટ નં. ૯ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૩૧-૦૩-૨૦૦૭ ના પડકારાયેલા ચુકાદા અને હુકમનામાને આથી રદબાતલ અને સેટ એસાઈડ કરવામાં આવે છે.

૪૮. તે મુજબ હુકમનામું તૈયાર કરવાનું રહેશે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તાત્કાલિક સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલવાની રહેશે.

સહી/-

(એ.વાય. કોગજે, જે.)

સહી/-

(જે. એલ. ઓડેદરા, જે.)

પરેશ સોમપુરા / સિદ્ધાર્થ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.